

## УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМУ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-СЛУЖБОВИХ ВІДНОСИН У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

*Статтю присвячено систематизації наукових підходів щодо сутності державно-службових відносин, зокрема, їх понятійному та змістовому наповненню. З'ясовано, у чому саме визначається «глибина й ширина» класифікації державно-службових відносин з огляду на норми права та покладені на державних службовців обов'язки. Окреслено вектор подальших наукових розвідок щодо обраної проблематики дослідження.*

**Ключові слова:** державна служба, адміністративна реформа, державно-службові відносини, державний службовець, сфера публічної діяльності, державне управління.

**Постановка проблеми.** Державна служба як сфера публічної діяльності, в межах якої може розгортатись обговорення суспільно значущих питань, являє собою інституційний механізм для розв'язання складних завдань управління суспільним розвитком. Концептуальні трансформаційні зміни в ідеології публічного адміністрування, суттєві зміни в побудові ефективних державно-службових відносин, винайдення нових ресурсів щодо можливості сплетення в «правильний» вектор трансформації державного управління – усе це спонукає науковців до нових розвідок. Адже на сьогодні не до кінця вивчена періодизація розвитку уявлень щодо сутності та змісту державно-службових відносин в аспекті передумов їх формування, виокремлення позитивних і негативних рис, успіхів та проблем, що у свою чергу гальмувало розроблення подальших законодавчих ініціатив. Також потребує аналізу існування різних концептуальних підходів до сутності державно-службових відносин, зокрема, базових відправних точок у термінології. Необхідно розглянути критерії їх класифікації з огляду на норми конституційного, адміністративного, цивільного та трудового права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні вітчизняна наука, на жаль,

має недостатню кількість наукових розробок із приводу цієї проблематики. Так, питання сутності державно-службових відносин і їх класифікації розглядаються в дисертаційних роботах М.П. Грай «Державно-службові відносини в Україні: стан та напрями розвитку» (2012 р.) [1] та А.О. Михайлова «Оптимізація причинно-наслідкового зв'язку функцій держави та механізмів державного управління в Україні» (2015 р.) [2], статтях Г.В. Мамчур «Види і моделі державної служби» (2014 р.) [3] та С.Т. Гончарук «Нова державна служба України: поняття, ознаки та принципи» (2016 р.) [4], дисертаціях Ю.С. Потьомкіної «Дослідження теоретико-організаційних засад розмежування компетенцій державних службовців у процесі реалізації державно-службових відносин» (2016 р.) [5], В.С. Волик «Управління розвитком компетентностей державних службовців в Україні» (2015 р.) [6], І.П. Сімонової «Державно-службові відносини в контролюючих органах у сфері оподаткування: поняття та ознаки» (2016 р.) [9], Ю.К. Кізілова «Правове регулювання проходження державної служби в Україні в умовах адміністративної реформи» (2016 р.) [10]. Також заслуговують на увагу роботи В.Ю. Поплавського, зокрема стаття «Сучасні наукові підходи до класифікації державно-службових відносин» (2015 р.) [7] та дисертація «Правове регулювання вирішення публічно-правових спорів у дер-

жавно-службових відносинах» (2015 р.) [8]. Ще є розвідки зовсім незначної кількості авторів, які не включені до переліку через їх віддаленість від окресленої проблематики.

**Мета статті** полягає в узагальненні сучасних наукових підходів до сутності державно-службових відносин з огляду на проблемність формування чіткого уявлення про цей інститут та критеріїв їх класифікації з позиції галузевого й нормативного підходів, а також у визначенні подальшого розвитку наукових пошуків щодо обраної проблематики дослідження.

**Виклад основного матеріалу.** Вивчення будь-яких складних явищ (а інститут державної служби, безсумнівно, належить до таких) потребує вміння бачити взаємодію різних галузей державного управління під час регулювання різних аспектів пізнаваного предмета, щоб виявити його загальні риси й особливості. Встановлення ефективних способів і прийомів регламентації відносин, що існують у межах цього інституту, слугуватиме для блага держави та кращого соціального захисту державних службовців.

Недосконалість правового регулювання державно-службових відносин в Україні частково пояснюється тим, що сьогодні триває процес розвитку законодавчої бази цього інституту держави. Трансформація державно-службових відносин зумовлена активним процесом формування в Україні реальних державних відносин. Останнім часом принципово змінилася структура вітчизняного законодавства. У межах проведеної в країні великомасштабної реформи вітчизняне законодавство пов'язане насамперед із процесом оновлення практично всіх галузей державного управління. У практиці державного регулювання суспільних відносин трансформаційні зміни привели до того, що в законодавстві виникли цілі галузі, які раніше не були предметом пильного регулювання. До таких можна віднести насамперед інститут державної служби.

Не дивно, що сьогодні ми стикаємось із колінеарними трактуваннями цього поняття, які фактично перебувають в одній науковій площині, проте мають дещо різний зміст, беручи до уваги ті владні пов-

новаження, якими на сьогодні наділені державні службовці.

Так, М.П. Грай у дисертації «Державно-службові відносини в Україні: стан та напрями розвитку» [1] запропонувала авторське формулювання поняття державно-службових відносин в Україні. Під цим відношенням автор розуміє сукупність урегульованих нормами права суспільних відносин між державою, представленою державним органом чи уповноваженою посадовою особою, та особою – державним службовцем, що виникають та реалізуються з метою виконання завдань і функцій держави щодо виникнення й припинення державної служби та зміни статусу державного службовця.

Виходячи за межі визначення наведеного поняття, М.П. Грай сформулювала та охарактеризувала правосуб'єктність учасників державно-службових відносин. Правосуб'єктність, а саме передбачена нормами права здатність виступати учасником правовідносин, включає певні складники за такими категоріями: 1) для особи; 2) для державного службовця; 3) для держави. Якщо мова йде про особу, то загальна правосуб'єктність – це віковий ценз, однакові неупереджені можливості для набуття статусу державного службовця, дієздатність особи, яка передбачена нормами Цивільного кодексу України. Що стосується спеціальної правосуб'єктності, то це насамперед українське громадянство, наявність відповідної освіти й кваліфікації, професійної підготовки, відповідність вимогам конкурсного відбору або іншим необхідним процедурам. Тобто фактично все те, що можна почерпнути з Конституції України (рівність правоздатності не виключає різний обсяг суб'єктивних прав, які належать окремим особам). У тому разі, коли мова йде про державного службовця, М.П. Грай акцентує увагу на такому комплексному понятті, як державно-службова та право-дієздатність. Що стосується самої держави, то це наділення державних органів компетенцією у сфері державної служби.

Науковцем запропоновано напрями розвитку структури державно-службових відносин в Україні, а саме: удосконалення її правового регулювання; посилення

ролі держави як єдиного регулятора державно-службових відносин та роботодавця для державного службовця; запровадження конкурсу як єдиного порядку заміщення всіх категорій посад державної служби; інституювання процедури прискореного кар'єрного просування державних службовців.

Отже, М.П. Грай намагалася звернути увагу на рольову «подвійність» держави в контексті державно-службових відносин. У цих відносинах держава виступає суб'єктом – регулятором цих відносин, а державні службовці – учасниками конкретних державно-службових відносин. Головне в правоздатності щодо особи державного службовця – це не права, а принципова можливість чи спроможність їх мати для того, щоб реалізувати свої професійні можливості на користь держави й суспільства.

А.О. Михайлова в дисертації «Оптимізація причинно-наслідкового зв'язку функцій держави та механізмів державного управління в Україні» [2] веде мову про такий концепт, як державний інтерес. Під державними інтересами науковець розуміє сукупність інтересів, які безпосередньо пов'язані з формуванням і здійсненням державної влади, з тими важливими потребами суспільства, які не можна задовольнити жодними іншими способами, окрім участі держави. Тобто варто говорити про державну форму реалізації потреб і вимог українського суспільства.

Учений зазначає, що найкращим варіантом виявлення таких інтересів може бути тільки раціональне й дієве виконання органами державної влади своїх функцій, які за своєю суттю об'єктивні, тому що відштовхуються насамперед від потреб і цінностей суспільства. Щодо сучасного етапу реформування державної служби А.О. Михайлова наголошує на значенні формування дієздатного кадрового потенціалу. Особливу увагу автор акцентує на уточненні змістової сутності та психологічної феноменології професійної рефлексії державного службовця. Насамперед мова йде про його роль у вдосконаленні самоосвітньої діяльності. Також науковець вказує на теоретичне обґрунтування та емпіричну верифікацію психологічних умов розвитку професійної рефлексії дер-

жавного службовця під час виконання ним функцій, покладених державою; на важливість розроблення системи психометричних критеріїв визначення рівнів розвитку професійної рефлексії та виділення, опис змістових параметрів необхідних передумов оптимізації причинно-наслідкового зв'язку функцій держави й механізмів державного управління.

На нашу думку, відштовхуючись від назви цього концепту – державний інтерес, мова йде, вочевидь, про національний інтерес. Адже національний інтерес не може бути реалізовано окремо без участі держави в її глобальному розумінні.

Як слушно зазначає Г.В. Мамчур у праці «Види і моделі державної служби» [3], для сучасної України одне з найважливіших завдань – подолання суттєвих недоліків в організації та функціонуванні системи органів державної влади. Беручи до уваги той факт, що функціонування державної служби покликане якомога продуктивніше втілювати в життя політику держави в її важливих галузях (економіці, соціальному розвитку, культурі, освіті тощо), вирішення поставлених завдань потребує реформування. При цьому, звичайно, мова має йти про інститут державної служби в Україні. Адже державна служба повинна намагатись не тільки бути конкурентоспроможною, а й мати відповідний престиж, орієнтований на результативну продуктивну діяльність. Головна мета цієї діяльності полягає в забезпеченні виконання повноважень державних органів, наданні державних послуг, активній взаємодії з інститутами громадянського суспільства. Зазначимо, що під цим кутом автором досліджуються також основні види державної служби та критерії їх класифікації на основі виділення характерних рис і теоретичних моделей державної служби.

На підтвердження наведених думок Г.В. Мамчур наводить зарубіжний досвід, зокрема західну практику Франції, Німеччини, Великобританії та США. Західна практика являє собою централізовану закриту модель, яка реалізується в унітарній Франції, децентралізовану закриту модель у федеративній Німеччині, децентралізовану відкритую модель у Великобританії, а також США.

Нами з'ясовано, що аналіз моделей державної служби, які пропонує Г.В. Мамчур, багато в чому умовний, проте з позиції теорії державної служби таке виокремлення цілком можливе та припустиме. Водночас виокремлення таких моделей має важливе інструментальне значення, оскільки дає змогу класифікувати існуючі варіанти державної служби, представити їх у схематичному вигляді, щоб глибше дослідити природу та зміст цього інституту.

У статті С.Т. Гончарук «Нова державна служба України: поняття, ознаки та принципи» [4] аналізуються поняття, ознаки й принципи державної служби за новим законодавством України, а також висвітлюються інші новели цієї служби на основі європейських стандартів. На думку автора, нова державна служба України можлива тільки з новим законодавством і новими підходами до функціонування державної служби. Дослідник виклала власні міркування та сподівання щодо того, що оновлена модель державної служби стане ефективним інструментарієм втілення в життя радикальних реформаційних змін на євроінтеграційному шляху нашої країни.

У світлі змін законодавства про державну службу відбулось багато чого позитивного, дійсно нового та наближеного до досвіду зарубіжних країн. Мова йде насамперед про принципи, за якими тепер здійснюється державна служба в Україні: верховенства права, законності, професіоналізму, патріотизму, доброчесності, ефективності, забезпечення рівного доступу до державної служби, політичної неупередженості, прозорості, стабільності.

Беручи до уваги позицію щодо «оновленості» державної служби, науковець також відмічає якісно новий рівень самих державно-службових відносин. Справді, досить продуктивний рівень такої взаємодії може бути забезпечений тільки високими стандартами.

Дія нового закону про державну службу поширюється переважно на державних службовців органів виконавчої влади. Водночас положення цього закону не поширюються на вищих посадових осіб держави, членів уряду та їх заступників, керівників інших вищих органів держави, народних депутатів і депутатів місце-

вих рад, суддів, прокурорів, військовослужбовців, працівників поліції та інших правоохоронних органів, працівників державних підприємств, установ та організацій, працівників державних органів, які виконують функції з обслуговування, і працівників патронатних служб. Частина службовців із названих категорій перебувають на спеціальних видах державної служби (наприклад, мілітаризованої служби щодо окремих категорій військових, працівників органів внутрішніх справ тощо).

Погоджуючись з автором, цілком підтримуємо позицію щодо того, що окремі положення, викладені в новому законі, є не досить чіткими. Це стосується, наприклад, суддів, прокурорів, окремих категорій військовослужбовців, працівників поліції тощо. Можливо, доцільно було б безпосередньо в законі назвати окремі спеціалізовані види державної служби (наприклад, цивільної, мілітаризованої тощо). Оновлена модель державної служби повинна стати справжнім ефективним інструментарієм реального втілення в життя радикальних реформаційних змін на євроінтеграційному шляху України.

У дисертації Ю.С. Потьомкіної «Теоретико-організаційні засади розмежування компетенцій державних службовців у процесі реалізації державно-службових відносин» [5] зосереджено увагу на конкретних прикладах розмежування компетенцій державних службовців та доведено його доцільність, посилаючись на паспорт посади держслужбовця, у який включено компетенцію його посади щодо етапів прийняття управлінських рішень або надання публічної послуги та встановлено чіткі зв'язки між компетенціями і результатами діяльності державних службовців. Визначено складники процесу розмежування компетенцій державних службовців для організації раціональних державно-службових відносин, що забезпечують очікувану результативність.

На нашу думку, говорячи про компетенції, не варто забувати про таке поняття, як здатність державних службовців вирішувати певний клас професійних завдань. Водночас у нашій країні не вирішені питання щодо того, що саме можна

розуміти під вищим професіоналізмом та якими методиками й формулами його виміряти. Адже очевидно, що в таких країнах, як Франція, Німеччина, Великобританія та США, набір компетенцій є досить широким, як і оцінювання заслуг перед державою й суспільством. Додамо, що відмінності між західними та українськими компетенціями можна умовно розділити на дві категорії: відмінності в термінології (назви компетенцій української та західної моделей збігаються, проте різний зміст цих компетенцій або зміст компетенцій в українській і західній моделях збігаються, проте назви цих компетенцій різні); існування нових компетенцій державних службовців в Україні, які не фігурують у стандартній моделі.

В.С. Волик у дисертації «Управління розвитком компетентностей державних службовців в Україні» [6] надає авторське визначення поняття «адміністративна послуга», характеризуючи тим самим основні різновиди можливих адміністративних послуг. Запропоновано організаційний алгоритм управління розвитком компетентностей державних службовців. В управлінні розвитком компетентностей державних службовців має місце створення в обов'язковому порядку служби управління персоналом, до повноважень якої має входити роль консультанта та експерта-інтерв'юера. Ролі експерта-інтерв'юера буде відводитись компетентний аналіз наявних і визначення слабкорозвинених компетентностей держслужбовців із метою розроблення дієвих пропозицій на шляху оптимізації державно-службових відносин.

Ученим обґрунтовано необхідність і важливість для суспільства прийняття доповнень до Закону України «Про адміністративні послуги» як дієвого засобу забезпечення принципу прозорості роботи органів державного управління та наближення їх до населення. Автор розглядає нормативно-правові засади організації надання адміністративних послуг, визначає важливі завдання як керівництва, так і адміністраторів центрів надання адміністративних послуг.

Робота В.Ю. Поплавського «Сучасні наукові підходи до класифікації держав-

но-службових відносин» [7] присвячена систематизації наявних наукових підходів до визначення класифікаційних критеріїв поділу державно-службових відносин на види. На його думку, така систематизація для вітчизняної доктрини науки державного управління й права є актуальною та проводилась із метою її подальшого застосування під час опрацювання теоретичних засад публічно-правових спорів у сфері державно-службових відносин. Маючи певну систематизацію щодо класифікації державно-службових відносин, можна говорити про вироблення підґрунтя для пропозицій щодо вдосконалення адміністративного матеріального та процесуального законодавства. Водночас, як слушно зазначає автор, більшість дослідників уникають надавати визначення державно-службових відносин, воліючи просто перелічувати їх ознаки. Також варто зазначити, що основна увага дослідників зосереджена у сфері інших загальнотеоретичних питань державної служби, таких як загальне поняття державної служби та правовий статус держслужбовця, кадрове й управлінське планування тощо. У контексті цього варто згадати також окремі роботи стосовно близького, проте не тотожного явища «публічна служба». Водночас загалом питання систематизації державно-службових відносин майже не висвітлюється.

Що стосується класифікації, то серед базових критеріїв поділу державно-службових відносин В.Ю. Поплавський пропонує такі: за масштабами діяльності, за особливостями державної служби, залежно від поставлених завдань (їх складності), залежно від принципу розподілу влади тощо. У свою чергу маємо констатувати, що цей перелік, звісно, не є вичерпним і класифікація в будь-якому разі може бути розширена в міру досвіду дослідника, який бажає поглибити ці наукові розвідки.

У дисертації «Правове регулювання вирішення публічно-правових спорів у державно-службових відносинах» [8] В.Ю. Поплавським запропоновано універсальну юридичну конструкцію, що відображає правовий зв'язок матеріальних і процесуальних норм адміністративного права під час порушення справи адміні-

стративної юрисдикції, її розгляду та вирішення на прикладі справ, пов'язаних із вирішенням публічно-правових спорів у державно-службових відносинах в адміністративних судах. На основі відповідних фактів автор обґрунтовує доцільність більш поглибленої характеристики публічно-правового спору у сфері державно-службових відносин, посилаючись на юридичні й фактичні умови його виникнення.

Щодо умов виникнення непорозумінь у сфері державно-службових відносин науковець відзначає насамперед недоліки правового поля, а саме недосконалість і вади законодавчого регулювання державно-службових відносин. З іншого боку, він вказує на низку помилок у правозастосуванні, коли мова йде про визначення та розуміння факту конфлікту. Адже, як відомо, судами беруться до уваги насамперед помилки визначення конфлікту юридичного, у тому числі помилки в тлумаченні правових норм судами, зокрема й під час визначення правової природи відносин, що склались між сторонами конфлікту. Фактичними умовами В.Ю. Поплавський вважає активні дії майбутніх сторін такого спору в межах існуючого між ними юридичного конфлікту в державно-службових відносинах.

У свою чергу додамо, що повинна мати місце також експертиза щодо конфлікту. Що стосується науки державного управління, то їй потрібні експерти, розроблені алгоритми та модельні технології як попередження, так і вирішення конфліктів. Особливу роль у нашій країні мають відігравати інститути громадянського суспільства. Можливі конфлікти ланцюга «особа – суб'єкт владних повноважень – держава» потребують певних алгоритмів щодо їх недопущення.

В.Ю. Поплавський також здійснив узгальнення низки положень щодо особливостей процесуального порядку розгляду публічно-правових спорів у державно-службових відносинах. Вирішення спорів у сфері державно-службових відносин має здійснюватись з урахуванням специфіки адміністративної процесуальної правосуб'єктності фізичної особи та суб'єкта владних повноважень, тобто як позивача, так і відповідача.

У дисертації І.П. Сімонової «Адміністративно-правове регулювання державно-службових відносин у контролюючих органах в сфері оподаткування» [9] доведено, що виникнення державно-службових відносин можливе за умови одночасної наявності двох підстав – фактичної та процесуальної. І це не залежить від сфери державної служби (служба в органах законодавчої, виконавчої й судової влади, цивільна та мілітаризована (воєнна) служба, цивільна (в органах законодавчої, виконавчої влади) і спеціалізована (військова, дипломатична, митна, в правоохоронних органах тощо) служба). Говорячи про фактичну підставу здобуття перемоги в конкурсі на зайняття вакантної посади державної служби, учений виділяє низку умов, які необхідні для цього. З іншого боку, мова йде про відкладене право другого за результатами конкурсу кандидата на зайняття вакантної посади державної служби. З процесуальної позиції має місце акт про призначення на посаду.

Що стосується класифікаційного критерію щодо видів державно-службових відносин, то І.П. Сімонова пропонує здійснювати розподіл залежно від зв'язку учасників субординаційних, координаційних та реординаційних державно-службових відносин.

Деталізуючи адміністративно-правове регулювання державно-службових відносин, автор сформулювала та представила до уваги комплексну характеристику приписів, заборон і дозволів як основних правових засобів, які разом дадуть змогу досягти мети адміністративно-правового регулювання державно-службових відносин. На конкретних прикладах продемонстровано дію цих правових засобів. Також науковець запропонувала внести конкретні зміни до чинного законодавства щодо форм здійснення адміністративно-правового регулювання державно-службових відносин та персоналізованих складів дисциплінарних комісій у контролюючих органах.

Зауважимо, що можна провести паралель з іншими органами влади щодо необхідності таких дисциплінарних комісій.

Ю.К. Кізілов у дослідженні «Правове регулювання проходження державної служ-

би в Україні в умовах адміністративної реформи» [10] аналізує основні акти законодавства, які регулюють проходження державної служби в Україні в умовах адміністративної реформи. Особливу увагу вчений зосередив на інноваційній моделі розвитку інституту державної служби в Україні. До уваги брався весь досвід державного управління в Україні від часу здобуття незалежності й донині, аналізувалися здобутки та недоліки. Особливу увагу автор зосередив на такій важливій складовій частині державно-службових відносин, як проходження державної служби. Адже за роки незалежності в Україні створено розгалужену нормативно-правову базу, зокрема, для правового регулювання проходження державної служби було прийнято й наразі вдосконалено Закон України «Про державну службу» та низку указів Президента України і постанов уряду, які визначили головні шляхи практичної реалізації цього закону та заклали основи проходження державної служби. Ю.К. Кізілов підкреслює необхідність формування нової нормативно-правової бази з питань проходження державної служби відповідно до нового Закону України «Про державну службу» та розроблення механізмів забезпечення його впровадження.

Розглянуті наукові підходи до розуміння державно-службових відносин зводяться до таких положень:

- ці відносини є різновидом державно-управлінських відносин;
- державно-службові відносини реалізуються в межах інституту державної служби;
- такі відносини підпорядковані характерним для них правовим нормам (залежно від сфери);
- вони ґрунтуються на відповідних принципах (загальних – для державної служби, спеціальних – для державно-службових відносин);
- державно-службові відносини підлягають правовому регулюванню (норми конституційного, адміністративного, цивільного, трудового права).

З огляду на це можемо надати власне визначення державно-службових відносин у системі публічного управління.

Отже, це взаємодія органів державної влади відповідно до функцій, покладених на нею державою для вирішення поставлених завдань, з інституціями громадянського суспільства із чіткими зв'язками між компетенціями за принципами верховенства права, законності, професіоналізму, патріотизму, доброчесності, ефективності, політичної неупередженості, прозорості, стабільності.

**Висновки і пропозиції.** Загальні системні характеристики структури державно-службових відносин в Україні містять низку взаємопов'язаних елементів, серед яких – мета (реалізація завдань і функцій держави), учасники, умови виникнення, зміни й припинення (правосуб'єктність учасників, наявність правового регулювання та фактів, з якими норми права пов'язують настання державно-службових відносин), зміст (підстави й процедури їх здійснення).

Процедури припинення державно-службових відносин у будь-якому разі регулюються нормами публічного та приватного права незалежно від сфери відносин.

Загалом розглянуті наукові підходи щодо розуміння сутності державно-службових відносин, зокрема їх понятійного та змістового наповнення, класифікаційних характеристик, дають змогу говорити про трансформацію та модернізацію цього поняття за принципом «глибина й ширина». Вектор подальших наукових розвідок з обраної проблематики дослідження має бути спрямований у бік винайдення необхідних умов для вдосконалення державно-службових відносин у системі публічного управління.

Відповідно до системного підходу та з огляду на наведені положення пропонуємо державно-службові відносини в системі публічного управління визначати як взаємодію органів державної влади відповідно до функцій, покладених на нею державою для вирішення поставлених завдань, з інституціями громадянського суспільства із чіткими зв'язками між компетенціями за принципами верховенства права, законності, професіоналізму, патріотизму, доброчесності, ефективності, політичної неупередженості, прозорості та стабільності.

**Список використаної літератури:**

1. Грай М.П. Державно-службові відносини в Україні: стан та напрями розвитку : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.03 / М.П. Грай ; Нац. академія держ. упр. при Президентіві України. – К., 2012. – 20 с.
2. Михайлов А.О. Оптимізація причинно-наслідкового зв'язку функцій держави та механізмів державного управління в Україні : дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 / А.О. Михайлов ; Академія муніципального упр. – К., 2015. – 200 с.
3. Мамчур Г.В. Види і моделі державної служби / Г.В. Мамчур // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Державне управління». – 2014. – Вип. 1. – С. 41–45.
4. Гончарук С.Т. Нова державна служба України: поняття, ознаки та принципи / С.Т. Гончарук // Юридичний вісник: повітряне і космічне право. – 2016. – № 1. – С. 60–65.
5. Потьомкіна Ю.С. Теоретико-організаційні засади розмежування компетенцій державних службовців у процесі реалізації державно-службових відносин : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.03 / Ю.С. Потьомкіна ; Нац. академія держ. упр. при Президентіві України. – К., 2016. – 20 с.
6. Волик В.С. Управління розвитком компетентностей державних службовців в Україні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.03 / В.С. Волик ; Дніпропетровський регіон. ін-т держ. упр. НАДУ. – Дніпропетровськ, 2015. – 20 с.
7. Поплавський В.Ю. Сучасні наукові підходи до класифікації державно-службових відносин / В.Ю. Поплавський // Право і суспільство. – 2015. – № 3(2). – С. 133–136.
8. Поплавський В.Ю. Правове регулювання вирішення публічно-правових спорів у державно-службових відносинах : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / В.Ю. Поплавський ; Нац. авіаційний ун-т. – К., 2015. – 20 с.
9. Сімонова І.П. Адміністративно-правове регулювання державно-службових відносин у контролюючих органах в сфері оподаткування : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / І.П. Сімонова ; Ун-т держ. фіскальної служби України. – Ірпінь, 2016. – 19 с.
10. Кізілов Ю.Ю. Правове регулювання проходження державної служби в Україні в умовах адміністративної реформи / Ю.Ю. Кізілов // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2016. – Вип. 2. – С. 137–142.

**Молошна Е. Л. Обобщение результатов научных исследований и определение направления дальнейшего развития государственно-служебных отношений в системе публичного управления**

*Статья посвящена систематизации научных подходов к сущности государственно-служебных отношений, в частности, их понятийному и смысловому наполнению. Выяснено, в чем именно определяется «глубина и ширина» классификации государственно-служебных отношений с учетом норм права и возложенных на государственных служащих обязанностей. Определен вектор дальнейших научных поисков по выбранной проблематике исследования.*

**Ключевые слова:** государственная служба, административная реформа, государственно-служебные отношения, государственный служащий, сфера публичной деятельности, государственное управление.

**Moloshna O. The results summary of scientific researches and determination in the directorate for the future development of civil-service relations in public administration system**

*The article is devoted to the systematization of scientific approaches to the essence of state-service relations, in particular, to their conceptual and semantic content. It has been clarified what exactly determines the "depth and breadth" of the classification of state-service relations, taking into account the norms of law and the duties assigned to civil servants. A vector of further scientific research on the chosen research problems has been determined.*

**Key words:** civil service, administrative reform, civil service relations, civil servant, sphere of public activity, public administration.